

Савез за рађање и живот; осн. 2016.

Улица краља Милана 8, Београд

Матични број: 28378998

<https://zazivot.org>

Министарству за бригу о породици и демографију Републике Србије

Јавна расправа о Нацрту закона о изменама и допунама Породичног закона

СПОРНО – ПРИМЕДБЕ НАЧЕЛНЕ И КОНКРЕТНЕ

1. НАЧЕЛНЕ ПРИМЕДБЕ:

Генерално, треба више заштитити интегритет породице и права родитеља. Сваки нови закон мора да буде у складу са Уставом Србије. Усклађивање са социјалном и породичном политиком ЕУ је тешко или немогуће, јер многе земље у ЕУ (укупно их је 27) воде независну социјалну, породичну и демографску политику и често нема консензуса. Одлуке администрације из Брисела никако не значе став или још мање праксу свих 27 држава. Породица је темељ демографске репродукције (која је тренутно у озбиљној кризи у целој Европи), социјализације деце и младих, моралног васпитања, емотивне и материјалне бриге о деци и младима, школа друштвених и националних вредности, итд. Породица не сме да буде изложена притисцима државе нити ЕУ и слично. Владајуће гарнитуре и идеологије у држави се смењују, али породице треба да опстану као гарант континуитета и виталности друштвене и политичке заједнице. Државне идеологије и политички трендови могу повремено бити тоталитарни, а породице треба заштитити од тога, да би се изнедриле нове здраве генерације спремне за напредак.

Такође, врло је важно заштитити установу брака - као трајне заједнице две особе супротног пола - према Уставу Републике Србије Члан 62. „Брак се закључује на основу слободно датог пристанка мушкарца и жене пред државним органом.“ Брак је основ породице, биолошке репродукције, емотивне и физичке заштите, итд. Природно је, нормално и практично неизбежно да у браку који траје годинама или деценијама дође до свађа, расправа итд, али без обзира на све то, држава треба да негује и поштује брачне заједнице. Развод је врло негативна друштвена појава од које највише испаштају деца. Кад год је могуће, треба тежити помирењу супружника, поправљању односа и очувању брака.

Реч „насиље“ не сме олако да се користи, јер тиме губи тежину и значај. Постоји друштвени консензус да се ради на спречавању насиља у породици након примера наношења тешких телесних повреда супружнику или деци или убистава. То се не сме

проширивати на друге негативне појаве у породици - различите појаве морају да имају различите називе и термине. Свађа или укидање џапарца није исто што и наношење тешких телесних повреда – није иста категорија. У Србији иначе број рођене деце и склопљених бракова на годишњем нивоу достижу рекордно ниске нивое, а број развода рекордно високе. Треба водити рачуна да се не усвајају контрапродуктивне мере.

С обзиром на чињеницу да је у Србији годишње око 35,000 до 40,000 више умрлих него рођених годишње, на велики број бездетних брачних парова који се лече од стерилитета и на велики број вештачких прекида трудноће, било би упутно и продуктивно да се све особе које се одреде за прекид трудноће обавесте о алтернативи и могућности рађања детета и предавања на усвојење на дан порођаја (без икаквих даљних обавеза), јер се многи парови и самохране мајке одлучују на прекид здраве трудноће иако су у добром здравственом стању, јер немају материјалне и друге могућности за гајење и подизање детета, а имају могућност да роде здраво дете. Усвајање такве деце би било од велике користи за бездетне парове, као и за друштво и државу.

2. КОНКРЕТНЕ ПРИМЕДБЕ:

<https://www.minbpd.gov.rs/javna-rasprava-o-nacrtu-zakona-o-izmenama-i-dopunama-porodicnog-zakona/>

Члан 2

(4) МЕРЕ КОЈИМА СЕ ЗАДИРЕ У ПОРОДИЧНИ ЖИВОТ МОРАЈУ БИТИ НУЖНЕ И ПРИМЕЊУЈУ СЕ САМО ПОД УСЛОВОМ ДА СЕ ЊИХОВА СВРХА НЕ МОЖЕ УСПЕШНО ОСТВАРИТИ ПРЕДУЗИМАЊЕМ БЛАЖИХ МЕРА, УКЉУЧУЈУЋИ ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ И ПОДРШКЕ ПОРОДИЦИ.

Неопходне уместо „нужне“ – став 4 је нејасан, даје држави велика и нејасна овлашћења у односу на породицу, што није добро. Држава има право да се меша у породични живот само ако су угрожена основна људска права чланова породице (право на живот, слобода кретања, итд) и то привремено.

Члан 6

Став 4 – нејасан је термин „од занемаривања“ – до сада је било злоупотребе овог термина у пракси, тако да су одузимања деца од сиромашних породица под изговором занемаривања што је недопустиво. Уколико је сиромаштво узрок „занемаривања“ држава има обавезу да помогне материјално такве породице, а не да им додатно отежава живот претњом или извршењем измештања детета или деце из породице, што је повезано и са проблемом корупције у јавном сектору итд.

Члан 62

У супротности са чланом 37 где се каже да малолетно лице не може ступити у брак, осим ако судски није добило потпуну пословну способност. Како малолетно лице не може ступити у брак, а може доносити далекосежне одлуке за предузимање медицинске мере? Дете са 15 година није свесно потпуно свих последица својих одлука, далекосежности и

непоправљивости одређених одлука. Пуно је спорова у САД и другим земљама на ову тему, јер то може подразумевати операције промене пола и сл, мимо одобрења родитеља, што није добро.

Уместо 15. годину живота, треба да стоји: 18. годину живота.

Члан 69

Став 2

Ако се већ уводи оваква обавеза родитеља да не смеју остављати без надзора дете предшколског узраста, онда је држава дужна да обезбеди механизме бриге о детету, док родитељи раде, након навршене прве године живота детета.

Члан 70а

Став 1

Телесно кажњавање деце, иако није пожељно, представља у умереном и блажем виду (без наношења повреда детету) васпитни и педагошки механизам који родитељи користе да спрече друго много веће зло, а то је: задобијање тешких телесних повреда детета, смрт детета, тешке моралне деформације личности, итд. Конкретно да се спрече: истрачавање на улицу, струјни удар, изазивање пожара, пад са висине, повређивање другог детета, тешке увреде деци или одраслима, самоповређивање, гутање предмета (што може изазвати гушење или тровање), итд.

Члан 81. „Потпуно лишење родитељског права“

Став 2: рад који угрожава образовање детета (омета или онемоућава школовање) је лош, али није разлог за „Потпуно лишење родитељског права“.

Став 4: што се тиче формулације „навикава дете на одавање рђавим склоностима“ могли бисмо да многе медије казним или забранимо јер врше такав негативан утицај на децу и младе.

Став 6: потпуно неприхватљиво! „Потпуно лишење родитељског права“ зато што је родитељ омогућио или ствара услове да дете заснује ванбрачну заједницу!? Како родитељ може да спречи да дете од 16 или 17 година напусти дом родитеља и живи са особом са којом је у емотивној вези? Данас млади у Србији често већ са 15 или 16 година имају прве емотивне везе, а родитељи често не могу и не желе на то да утичу – ако утичу то се може сматрати емоционалним насиљем против детета, итд, а ако не утичу могу се сматрати кривим што су омогућили емотивну заједницу која није по вољи државних органа. Ово је посебно опасно ако је дошло до трудноће, тако да спречавање заједничког живота и емотивне заједнице може значити емотивно и психолошко насиље које повлачи вештачки прекид трудноће, јер нема (правних и материјалних) услова за заједнички живот и гајење деце, што је и врста дискриминације. Очигледно је најављено укидање малолетничких бракова, а одмах и претња да ако буде малолетничка ванбрачна веза да се родитељима може одузети дете – ово звучи као репресија. Млади су од 16. године живота

биолошки зрели и спремни за рађање деце, што сведочи цела наша историја до почетка 20. века као и пракса многих земаља данашње Африке, Индија итд. Политичке вредности и закони не смеју вршити насиље против природе, емоција и психологије младих.

Став 3: (почетак стране 10, јер се став 3 два пута појављује): „или да одржава личне односе са дететом са којим не живи, односно ако спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи;“ – све ово не може бити разлог за „Потпуно лишење родитељског права“. Не знамо какве проблеме може имати родитељ, здравствене и/или финансијске, може бити на дужем раду у иностранству (да би обезбедио средства за децу) итд те стога не може бити потпуно лишен родитељских права.

Став 4: (страна 10) – треба да погледамо шта државни органи чине да помогну родитељима да створе боље услове за живот са својом децом, осим што им се траже услови и стандарди које треба да испуне. Накнаде за хранитеље су често доста веће од родитељског додатка.

Члан 103

Усвајање деце од стране страних држављана је генерално проблематично и спорно, с обзиром на велики број брачних парова у Србији који немају децу, који се лече од стерилитета, учествују у програмима вантелесне оплодње, итд.

Насиље у породици

Члан 197

Насиље у породици треба јасно дефинисати, нејасне и еластичне дефиниције су подобне за разне злоупотребе и манипулације.

Став 1: угрожавање спокојства члана породице је нејасно одређење, то може бити свака породична свађа или расправа која изазива неспокојство, свађе су обично двосмерне и то није насиље у породици – обострана размена увреда, псовки итд не може бити проглашена за насиље према једном члану породице који се осећа непријатно, јер вероватно је и другом члану непријатно, можда још и горе, али то није насиље, нити је један члан породице, у том случају жртва, а други насилник.

Став 2 – 1: „покушај наношења телесне повреде“ није јасно дефинисан, како то утврдити? То није насиље у породици.

Став 2 - 2: наношење телесне повреде лицу блиском члану породице, на пример брату или колеги супруге није насиље у породици.

Став 2 - 3: нејасно – интимни односи су нормални у браку и није потребна посебна сагласност за њих, ако се не користи сила.

Став 2 – 7: Већ је раније објашњено под Члан 81, став 6. Овде се уводи репресивни државни механизам против родитеља зато што не раде по налогу државе (за спречавање малолетничких бракова) и чак се тражи од родитеља да спроводе државне норме против

сопствене деце, а у супротном им се прети ознаком „Насиље у породици“ и свим негативним последицама које то носи са собом.

Став 2 – 8: Потпуно неприхватљиво. Родитељи не само да имају право него и дужност да ограниче слободу кретања својој деци, то се нарочито односи на ноћне сате после 21 или 22 сата, на места интезивног саобраћаја, грађевинске објекте, места честих криминалних активности и друга опасна места. Такође, родитељи имају право и дужност да спрече комуникацију детета, посебно са одраслим особама, за које сумњају да могу угрозити здравље, спокој или живот њиховог детета.

Став 2 -9: Нејасно. Родитељи имају право да критички надзиру активности свог детета.

Став 2 – 10: Вређање и слично, иако су неповољне, ружне и непожељне микросоциолошке појаве нису насиље у породици. Ако држава жели да спречи овакве појаве, онда прво треба да престане са приказивањем преко ТВ канала, посебно оних са националном фреквенцијом, филмских и других садржаја (нарочито ријелити програма) који обилују насиљем, развратом, псовкама итд, као и да финансира филмске и друге аудио-видео, позоришне пројекте са сличним садржајем. Контрадикторно је подстицати или омогућавати медијски негативне садржаје (јефтина забава масовне културе), а онда претити тешким квалификацијама грађанима, родитељима који то у мањој мери опонашају и понављају.

Став 2 -11: Наравно да ће родитељи да контролишу економске ресурсе и да их дају на располагање деци онолико колико је потребно, држава у то не треба да се меша. Деца нису у стању да самостално, разумно располажу финансијама и родитељи им обезбеђују храну, гардеробу, средства за хигијену, школски прибор, ужину, плаћају рачуне за струју, воду, интернет итд. Родитељи имају право и дужност да ограниче деци коришћење ресурса за које процене да су штетни по њих. Подстицање неконтролисаних активности деце без надзора родитеља у реалном или виртуелном свету је јако опасно и недопустиво. Овде треба јасно дефинисати шта је породични однос родитеља према малолетном детету, а шта једног супружника према другом, јер то су потпуно различите ствари. Родитељи имају право да спрече пословне и економске активности малолетног детета уколико сматрају да угрожавају психичко или физичко здравље детета или се оно таквим пословима израбљује или учествује у пословима који су морално неприхватљиви или нису прилични детету, итд.

Ставови 4 и 5: нејасно. Може довести до нових сукоба унутар породице, напетости и погоршања стања. Држава и други ентитети немају права на видео или електронски надзор над породицама и породичним животом. Нема потребе да се родитељи посматрају као потенцијални преступници или насилници. Породично домаћинство треба да буде оаза и уточиште без спољних узнемиравања и спољне контроле. Увођења нових електронских мера пријављивања итд може додатно ослабити ионако слабе и крхке породице и довести до смањења воље младих за формирањем нових породица.

Члан 198.

Овакве драстичне одредбе могу бити противуставне. Са друге стране оправдане су само ако постоји реална опасност од физичког насиља и слично, с обзиром на све раније наведено и образложено. Овакве мере нису нове и примењују се већ неколико година и треба анализирати њихов учинак, а посебно утицај на пораст броја разведених бракова и пад наталитета – што би биле јако неповољне последице и сигнал да се ове мере измене.

Члан 233.

Недопустиво. Поступак посредовања (мирења) треба да се спроводи у свим случајевима осим наношења тешких телесних повреда или покушаја убиства. Брак је дуготрајна друштвена установа (у темељима људске цивилизације) кључна за репродукцију и опстанак друштва и државе и која нема алтернативу, те стога држава треба да уложи велике напоре и средства да сачува брак. Брак који траје, на пример 15 година и у коме је рођено двоје малолетне деце се не сме уништити због једне свађе, а при томе још да се забрани помирење или да се започети поступак помирења насилно заустави. Прве и највеће жртве развода брака су деца рођена у том браку.

Члан 238.

Слично као и у члану 233.

Члан 240.

Стиче се утисак да се на основу једне пријаве за вербално насиље у породици без доказа и сведока и сл. могу донети ригорозне мере против члана породице, зауставити поступак мирјења итд – што је крајње нерационално понашање према важној установи брака.

Члан 245.

Слично као и у члану 233.

Члан 296.

Став 2: С обзиром на Устав Републике Србије, члан 63, став 2: „Република Србија подстиче родитеље да се одлуче на рађање деце и помаже им у томе“ (и изражен негативни природни прираштај у Србији) овај став треба преформулисати у смислу да се будући супружници охрабрују и подстичу на рађање деце и том приликом треба да добију пригодну брошуру о бројним мерама и подстицајима државних и локалних органа у циљу подстицања наталитета.

Члан 323

Јавност има право да зна квантитативне, статистичке и конкретне податке о свим усвојењима која су вршена у корист страних држављана.

Београд,
14.4.2026.